

№ 24.

A-23

~~L-53~~

A

LIS NA ŁOWACH LISYNA DWORZE KRÓLEWSKIM

NAPISAŁ

JAN LEMAŃSKI

ILUSTROWAŁ

KAMIL MACKIEWICZ

3

204
~~2-692~~

WARSZAWA: E. WENDE I SKA
POZNAŃ: M. NIEMIERKIEWICZ — ŁÓDŹ: LUDWIK FISZER
LWÓW: H. ALTENBERG, G. SEYFARTH, E. WENDE I SKA

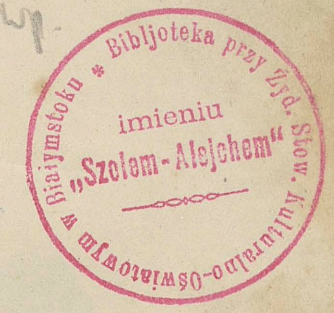

CZYTELNA KSIĄŻEK

821.162.1-83

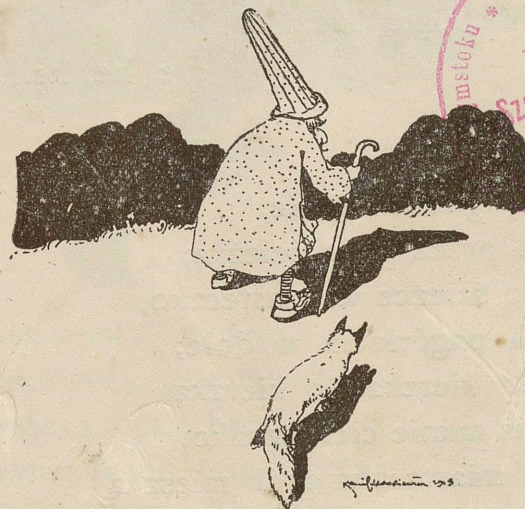
I

1402

LIS NA ŁOWACH

ODBITO CZCIONKAMI DRUKARNI NARODOWEJ W KRAKOWIE.
LISTOPAD 1919.

Lis wstał z legowiska.
Oczami, jak świece
Patrzy. Noc. Jaśń błyska
Miesięcznej połowy.
Lśni gwiazdki: ta bliska,
A tamta — daleka.
Lis myśli: na łowy,

Na łowy polecę,
Póki śpią ludziska.

He, he, he...

2.

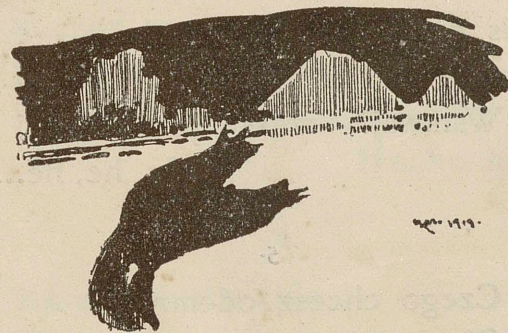
Za gaikiem pole,
A przez pole ścieżka;
Po ścieżce w miasteczko,
Za pagórkiem w dole;
Od kierzka do kierzka
Lis mknie cichuteczko.
W miasteczku drób mieszka
Utuczony spaśnie,
A lis głodny właśnie.

He, he, he...

3.

Wybiegł lis na wzgórek,
Stanął u przełazu.
Na ślad gąsek, kurek,
Kaczek, wpadł odrazu.

8

Gra apetyt w lisie
Zdobyczy przedsmakiem.
Świecą oczy lisie,
Gwiazdkami noc tli się—
Noc, jakby siał makiem.

He, he, he...

4.

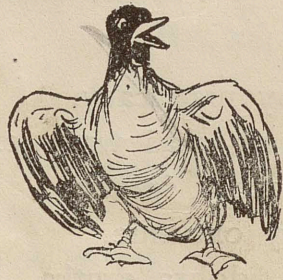
Lis, niby niechący,
Wszedł za jakąś wrótnię...
Aż tu kaczor śpiący,
Spasiony okrutnie.
Ho, ho—dobra gratka
Te kaczory trutnie!—

9

Lis pomyślał w duchu.
Podpełznął z ukradka:
— Wstawaj! — rzekł — piecuchu!
He, he, he...

5.

— Czego chcesz odemnie?
— Chcę twego żywota.
— Zlituj się! — Daremnie.
Patrzcie-ż go, huncwota,
Jaki mi wygodny:
Chce żyć, gdym ja głodny!

Kaczor nogi za pas,
Do lotu się miota...
Próżno: zbyt się zapasał.
He, he, he...

6.

Kaczor tłusto żyje
Traweczką i zbożem.
Lis go łaps za szyję,
I — jakby ciął nożem,
Albo ostrą piłą.
Tak by, dzieci, żadne
Z was nie postąpiło.
Rozbój — zło szkaradne,
A żyć też jest miło
I w ciele kaczorem.

He, he, he.

7.

Lisa nikt nie uczy
Pracować za młodu.

Po szkodzie się włóczy,
By nie umarł z głodu.
I gdy nic w jelicie
Nie miał lis od wczora,
Choć go nie chwalicie,
Musi zjeść kaczora.
Zresztą drób się tuczy
Na żer pospolicie.

He, he, he...

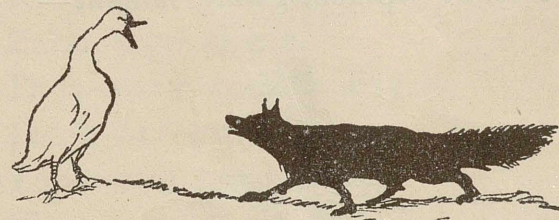
8.

W życiu lisiem cnoty
Ścieżyna jest wąska.
Wśród nocnej ciemnoty
Zagęgała gaska.
—A, tuś mi—rzekł—ptaszku!
I łaps za gardziółko,
I z łupem na grzbiecie
Z pod kurnika daszku—

12

Myk w pole, złe ziółko.
Już go nie zdybiecie.

He, he, he...

1919.

9.

Wiecie pewno z książki,
Że na Kapitolu
Rzym zbawiły gąski.
Lecz się nie tak dzieje
Zawsze, jak chce księga.
Lis daleko w polu,
W nos się sobie śmieje,
Już się schował w knieję
I swej nory sięga.

He, he, he...

13

W domu wszczął się zamęt.
Wstaje gospodyni...
— Mężu! — płacz, gwałt, lament —

Ludzie wy jedyni!
Kaczor!.. Gęś!.. Nadzieja...
O święty Marcinie,
Co ja tu uczynię?
Skradł lis, jak z świątyni!
Mężu! Łap złodzieja!
He, he, he...

Mąż wbiegł do kurnika,
Pantoflami człapie,
Krzyczy: — Ja szkodnika
Zaraz tego złapię.
Dam mu z cudzej misy,
Jadać bez pozwoleń...
Zapomniał tym razem...
(Sam stawiał) na lisy
Zatrząsk go żelazem
Uchwycił za goleń.

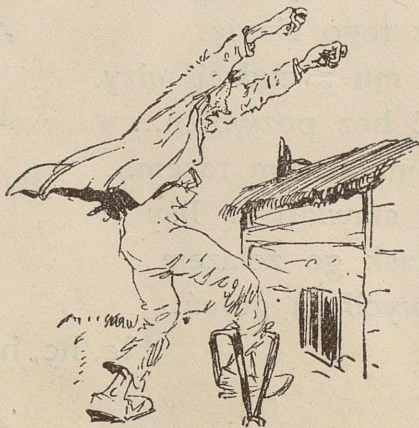
He, he, he...

Serce się rozrania
Na ten widok czule.
Mąż tylko z ubrania
Miał samą koszulę.
Noga w wynalazek
Złapaną na lisy.
Uszanujmy bóle

I na ten obrazek
Zapuścimy kulisy.

He, he, he...

13.

Kochana ma dziatwo,
Najdroższe aniołki,
Zważcie: bardzo łatwo
Kopać pod kimś dołki,

16

Lecz być też w nich snadnie
Można samym na dnie.
W życiu wszelka zdrada
Wydzie ci na zgubę.
Żyj prawdą — ma rada,
O dziateczki lube!

He, he, he...

14.

Więc nawet lisowi
Nie masz dołków kopać —
Temu, co drób łowi,
Aby krew zeń złopać?
Nie, to moje dziecko
Z mych rad nie wynika.
Broń, lecz nie zdradziecko
Drobiu i kurnika.
Staw mur, nie kładź żelaz:
Dość, by lis nie przelazł.

He, he, he...

Lis na łowach. 2

17

15.

Kto krzyknął po lesie:
— »Kochany!« — »Kochany!«
Echem odezwie się
Las udobruchany.

Kto krzyknął: — »Rozbójca!«
W echowej dąbrowie,
Echo mu też — »Zbójca!«

18

Po chwili odpowie,
Bo wart tej nagany.

He, he, he...

16.

A lis za miasteczko
Już wybiegł, za wzgórek.
Już mu bliżuteczko
Do synów i córek.
Jest tam tego w norze
Z matką spora świta.
Śpieszmy. Głodni może...
Z poza rąbka chmurek
Już i zorza świta.

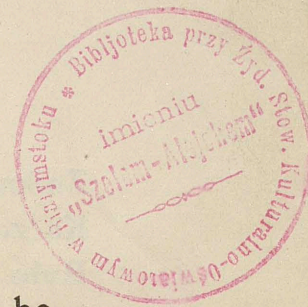
He, he, he...

17.

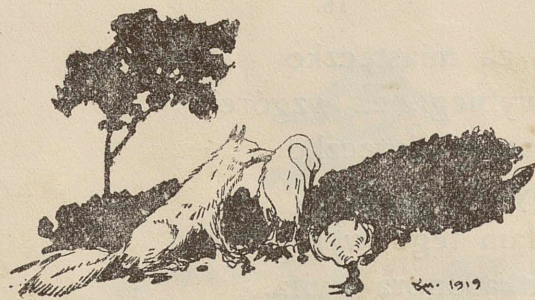
Przybiegł lis do domu
Przyniósł smaczne kąski
Jak do gustu komu:
Kaczorka, lub gąski.

2*

19

Zniknie pewno wkrótce
Kaczor i gęsiną:
Było tego w trzódce
Lisków — pół tuzina.

Kogo Pan Bóg stworzy,
Tego nie umorzy.

He, he, he...

18.

Ci, którzy polują —
Tak zwani myśliwi —
Lisa ci malują,
Że się łupem żywi.

20

Lecz sami z naganką
Na lisa lisiurę
Czynią polowanko,
I stroją w ubranko
Z lisiej kity córę.

He, he, he...

19.

Człowiek czapkę z bobra,
Z wydry ma lub foki.
(Z wełn owiec też dobra);
Futro z szop — na boki;
Na but skórę bierze
Z konia albo z wołu.
Po wszystkie epoki
Człeka stroi zwierzę
Od góry do dołu.

He, he, he...

20.

Trudno, musiał słaby

21

Mocniejszemu podiedz.
Lecz nie słycać, aby
Zwierz się skarżył, podlec.
A człowiek na zwierza
Ciagle się wyzwierza:
To są łotry, zbóje!
Skóry im garbuje
I śle do kuśnierza.

He, he, he...

21.

Powróćmy do lisków.
Rada ze zdobyczy
Dziatwa, bez półmisków,
Bez serwetek smyczy,
Natychmiast jeść życzy.
Pełno wrzawy, pisków.
Rodzina skowyczy.
Tyle głodnych pysków!
Niech no kto policzy.

He, he, he...

22

22.

Dzieli łup matusia.
Zna swe obowiązki:
Naprzód dla tatusia
(Wywiesił ozorek)
Ta połowa gąski,
I dla mnie połowa.
(Mądrze ani słowa).
Dla dziatwy — kaczonek
Poszarpany w kąski.

He, he, he...

23.

Może i wasz tatko,
Też dobry ojczulek.
Ma śliczną fuzyjkę
I ma pieska Brysia
(Też mądrą bestyjkę).
Nastrzela kaczułek,
Przyniesie wam stadko.

23

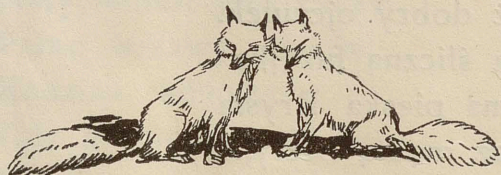
Upiecze Marysia
To na kolacyjkę.

He, he, he...

24.

Będziecie siedziały
Za białym obrusem,
Przy stole grzeczniutko.
Nożem łup mateczka
(Nie palcem — morusem)
Pokraje na dziąły:
Jednemu da udko,
Drugiemu — kosteczka;
Dla tatki — ptak cały.

He, he, he...

L I S Y
NA DWORZE KRÓLEWSKIM

Dawno już to było,
Nie wczora, ni dzisiaj.
Żyła sobie w lesie
Familijka lisia.
Ojciec, pięciu synów;
Matka, córek pięć.
Tyle mieć rodzeństwa
Pewno czujesz chęć.
Toż to życie można
Prowadzić wesole:
Chcesz, jest ciuci — babka,
Chcesz, bawisz się w szkołę.
Zamiast byś się, jeden,
W samotności gryzł,
Zabawisz się w »Chodzi
Koło drogi lis«;
W »Jaworowe ludzie«

Również gra się uda,
W farby, w wojsko, w baka,
Lub w »Czarnego luda«.

Obfitował wszelką
Żywnością ten bór,
Lecz brakło w nim kurcząt,
Bo nie było kur.
A w rodzinie lisiej
Była chęć zajadła
Pokosztować tego
Królewskiego jadła.
Radzą lisy, radzą.
Ojciec przeciął spór:
Trzeba — mówi — jechać
Na królewski dwór.
Tam to ludzie żyją —
Powiada — wielmożnie:
Sam król drób zajada
Pieczony na rożnie.

Tylko, jak słyszałem,
Chodzi o tem wieść,
Że tam trzeba nożem
I widelcem jeść.

Są tam, nam nieznane,
Brytwanny, patelnie...
Choć je się i u nas,

Lecz nie tak subtelnie.
Tam podobno każdy
Musi króla gość
Zjeść mięso, zostawić
Na talerzu kość.

My za serwis mamy
Ząbek i pazurek...
Tak mówił lis — ojciec
Do synów i córek.
Słyszac to, dzieciarnia

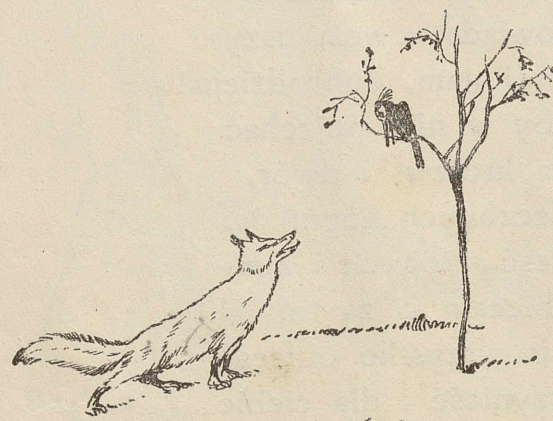
Skomle: co chcesz rób,
Musimy tam jechać
Na pieczony drób.
Musimy zobaczyć,
Jakto sam król jada,
Jaka to być musi
Na dworze biesiada!
Od cywilizacji
Odgradza nas bór
Jechać! — krzyczą: — Jechać
Na królewski dwór!
Jechać, ale w skórze
Lisiej król nas pozna
I zaaresztuje.
Nie, jechać nie można.
— Ach, mamó! Ach, tatko —
Tu lisiątka w bek: —
Jechać, jechać, jechać!
Na to papa rzekł:
Jeśli już koniecznie,
No, to niema rady.

Wymyśliłem fortel:
Trzeba maskarady.
Aby nie spotkała
Nas u króla śmierć,
Musimy przyodziać
W ubiór ludzki sierć.
Zamaskować pazur
I ogon puszaty.
Ale w borze skąd wziąć
Jakieś ludzkie szaty?
Człowiek by się pewnie
Tym kłopotem gryzł.
Lecz na wszystko sposób
Znajdzie chytry lis.

Tam gdzie była knieja
Wielka, nie przebyta,
Lis się udał. Pytał:
Nie błądzi, kto pyta.
Żyją czarownicy

Wśród podobnych kniej.
Wiec żył taki jeden
Czarownik i w niej.
Powiedzcie mi — pytał —
Lis na drzewach ptaki: —
Gdzie mieszka czarownik

Taki to a taki?
Żeby, dla okrycia
Naszych lisich skór,
Miał ubranie: chcemy

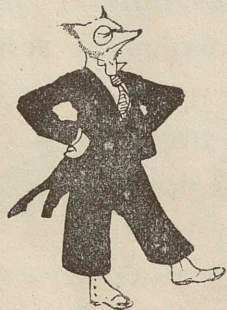
Na królewski dwór.
Stuknął dziobem w drzewo
Zapytany ptak —
Dzięcioł, i powiada:
Pójdiesz tak i tak.
Lis poszedł i trafił.
— Miły czarodzieju —
Powiada — weź, uszyj
Strój nam, dobrodzieju!
Aby w nim pojechać
Na królewski dwór,
Pieczonych kogutków
Zjeść młodych i kur.
Obiecuję ci za to
(Lis wszystko obieca)
Przynieść i dla ciebie
Coś z rożna lub z pieca.
— Właśnie twych obietnic
Do szczęścia mi brak —
Rzekł czarodziej: — Masz tu
Dla płci męskiej — frak,

Z tyłu kłapa, z przodu
Brakuje połowy;
Takaż kamizelka
Wcięta — strój galowy.
Na pazury tylne

Weźmiesz buty — lak;
Przednie — w rękawiczki;
Na łeb — *chapeau* — *claque*.
Co do twarzy — ujdzie

Twoja mina lisia:
Nie będziesz się różnił
Od byle dwornisia.
Teraz, gdy pchniesz kogo,
Albo ciebie pchną,
Szurniesz w lakach nogą
I powiesz: — *Pardon!*

Masz tu jeszcze monokl.
Nasadź w jedno oko
I w przestrzeń niedbale
Z pańska patrz — wysoko.
Na dworzę królewskim

To najlepszy gość:
Czego się ma pozór,
A nie czem się jest.
To *savoir — vivre* twój.
A teraz dla dam
Z web, tiulów, jedwabiów
Te stroje ci dam.
Tylko nie zapomnij
Powiedzieć, ażeby
Kładły jedwab na wierzch,
Na spód — batyst, weby.
Żeby zaś nie miano
Panienki za kpa,
Słówek po francusku
Niechaj umie dwa:
— *Oui, monsieur!* — *Monsieur, non!*
W porę, czy nie w porę,
Mniejsza, zawsze widać,
Że obyte z dworem.
Oto zachowania
Światowego treść.

Masz tu — sześć kostjumów
Męzkich, damskich sześć.
Bywaj zdrów!

Lis leci...
Przyleciał do nory.
Naucza, jak robić
Na dworze honory.
Córeczki, synkowie
Do tatusia Igna.
On uczy: — *Monsieur oui,*
Albo: — *Monsieur non!*
Każde spakowało
Swoją strój do walizki,
I w drogę do króla
Biegają rade liski.
Za lasem się trafił
Niegłęboki zdrój.
— Stop! — Tatuś zawołał: —
Umyj się i strój!
Dziatwa końce mordek

Umoczyła same.
Lis się w kawalera
Przebrał, liszka — w damę.
Papa z tyłu synów,
Mama z tyłu cór.
Idą, idą, idą
Na królewski dwór.

Przyszły lisy, weszły
Na dworskie pokoje.
I co?.. Wnet ciekawość
Waszą zaspokoję.
Wiem, że się nie jeden
Z was tem będzie gryzł,
Jak sobie postąpi
W tem przebraniu lis.
Otóż, moi państwo,
Lisy, dzięki frakom,
Nie ustępowały
Nic a nic dworakom.
Liszki też uczone
Przez tatusia ról:
Farbowanych lisów
Nie rozpoznał król.
I ponieważ właśnie
Była pora śniadać,
Najuprzejmiej prosi
Dwór do stołu rządać.
Posiadały sobie

Lisy, przy nich liszki
Oglądają serwis,
Talerze, kieliszki.
Wszystko dla nich nowe:
Fajans, srebro, szkło.
I z początku jakoś
Dobrze liskom szło.
Zaczęto obnosić
Wódki i zakąski.
To nie są dla lisów
Najsmaczniejsze kąski.
Do wódeczek król sam

I dworzanie Iгна.
A liski i liszki
Mówią: — *Non, non, non!*

A tu im lokaje,
Jak gdyby się spikli,
Podsuwa... iszon?
Ten, a tam... pikli?
— *Non, non, non...* Rzodkiewek?

Na dworskim bankiecie
Brać kurczaka w palce?
Niesłychana rzecz!
Marszałku, proszę cię,
Wygnań mi ich precz!

Cóż to za hołota!
Jacyś parwenjusz
Wsyp-no tam
I drugiemu ju
Jestem dobry
Ale tego do

Rozgniewana krzyczy
Tak królewska Mość.
Widząc lisy, iż tu
Chodzi o ich skórę —
W nogi... (Porwał każdy
Wprzód ze stołu kurę).
A za nimi pogoń —
Rozjuszona straż,

Wołając: a łap — że,
A bij — że ich, praż!
Ale lis zostawia
Het człowieka w tyle.
Mignęły ich kity —
Widziano ich tyle.
Ten i ów ze straży
Nim na konia wlażł,
Już lisy daleko,
I skryły się w las.

Kochane dziateczki,
Widzicie, że strój
Nie przerobi lisa
Na człowieczy krój.
Używać widelca
I noża się uczcie,
Byście jeść umiały
Na królewskiej uczcie.
I to jeszcze tylko

Wam powiedzieć mam:
Słuchajcie też waszych
Najkochańszych mam.
Jeśli mama każe:
Trzymaj mi tak nóż,

To trzymaj. Zaprosi
Może król?.. A nuż?..
Wprawdzie teraz królów
Jest na świecie mało,
Ale jeszcze po nich
Coś się zatrzymało.

Jeszcze jakiś książę,
Baron, albo hrabia
Został, który drobiu
Palcami nie zgrabia.
Jeśli cię zaprosi
Na ucztę choć on,
To pamiętaj: źle jest
Zepsuć mu *bon ton*.

542101

Książnica Podlaska

im. Ł. Górnickiego w Białymstoku

KP-BG-0551775